

bijbelstudie van het boek

Jona

door mevrouw M.W. Eberlé-Gotlib

Voorwoord

Beste lezer,

Wij zijn blij met uw interesse en wensen u veel plezier en Gods zegen toe bij het lezen van de uitleg van dit Bijbelboek door mevrouw Majorie W. Eberlé-Gotlib.

Opdat zo veel mogelijk mensen deze “vers voor vers” uitleg kunnen lezen, is gekozen voor digitale verspreiding in pdf formaat. Hiermee is zoeken en aantekeningen maken mogelijk in uw eigen pdf reader versie.

Het is toegestaan om deze bijbeluitleg IN ZIJN GEHEEL te verspreiden zodat zo veel mogelijk geïnteresseerden er net zo veel vreugde en inspiratie uit krijgen als u.

Wij vragen u echter met klem om de inhoud van dit document niet te wijzigen. Voor ons is het belangrijk dat er geen inbreuk plaatsvindt op het originele manuscript anders dan correcties van grammaticale aard of typefouten die zijn ontstaan bij het verwerken van de originelen naar deze digitale versie.

Wij stellen het zeer op prijs wanneer u gesignaleerde fouten aan ons doorgeeft. Voorstellen van u voor een nog betere leeservaring vernemen wij ook graag.

Uw reacties kunt u kwijt op het reactieformulier.

Studies in pdf zijn beschikbaar voor de Bijbelboeken: Ezechiël, Daniel, Hosea, Jona, Zacharia, Romeinen, Galaten, Efeziërs, Hebreeën en Openbaring. Deze tien Bijbelstudies zijn ook als drukwerk verkrijgbaar.

Het reactieformulier, de studies in pdf als ook de bestelformulieren voor het drukwerk zijn te downloaden op de volgende webpagina:

www.hadderech.nl/index.php/m-w-eberle-gotlib/bijbelcommentaren

De biografie "Een eenzaam avontuur" over het leven van mevrouw Eberlé-Gotlib is te bestellen via de volgende webpagina:

www.hadderech.nl/index.php/m-w-eberle-gotlib/biografieen

Meer informatie en achtergronden over de vereniging Hadderech, waar mevrouw Eberlé-Gotlib jarenlang voorzitter van was, kunt u vinden op de website van Hadderech.

www.hadderech.nl/index.php/over-ons/wie-zijn-wij

Mocht u geraakt zijn door de inhoud van deze Studies en mee willen helpen om *deze* verder te verspreiden in andere formaten, beschikbaar te maken voor e-readers of deze in andere talen te laten vertalen dan kunt u een bijdrage overmaken op:

Studieboeken M E G – Postbus 38 – 4286 ZG Almkerk

NL 38 INGB 0004 5028 52

o.v.v. Gift verspreiding Bijbelstudies M. Eberlé-Gotlib

De door mevrouw Marjorie W. Eberlé-Gotlib gebruikte vertaling voor deze bijbelstudie is die van het Nederlands Bijbel Genootschap 1951, de NBG1951. Natuurlijk staat het de gebruiker vrij de bijbelvertaling van zijn of haar keuze te gebruiken..

Om reden van duidelijkheid en leesbaarheid zijn hier en daar wat kleine (grammaticale) correcties aangebracht, die geen afbreuk doen aan het originele manuscript.

De Redactie

© Copyright 2014.

Eerste uitgave 2001.

Herziene uitgave 2014.

Niets uit deze uitgave mag worden veranderd en vervolgens openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgave en redactie: Studieboeken M.E.G.

Contactadres:

Studieboeken M E G – Postbus 38 – 4286 ZG Almkerk

NL 38 INGB 0004 5028 52

Inhoudsopgave

Inleiding op het boek Jona	5
Hoofdstuk 1	7
Hoofdstuk 2	13
Hoofdstuk 3	16
Hoofdstuk 4	20

Inleiding op het boek Jona

Het verhaal van Jona, die wordt 'ingeslokt' door een walvis, heeft generaties zonder twijfel lang kinderen geboeid,. Maar helaas, kindergeheugens kunnen maar al te vaak en al te gemakkelijk onze waarneming van het boek verkeerd voorstellen. Immers het bijbelverhaal zelf zegt praktisch niets over de grote vis; slechts in drie verzen wordt het bestaan ervan aangeduid, nl. hoofdstuk 1:17 en 2:1 en 10.

Maar zelfs al werd de grote vis slechts een kleine rol toebedeeld, dit kleine boek is het grote zendingsboek van het Oude Testament. Het beschrijft een uiterst boeiende confrontatie tussen de God van hemel en aarde en zijn opstandige profeet. Want dat leren de eerste twee verzen van hoofdstuk 1 ons reeds, wij willen nooit wat God wil en zoals God het wil.

Voor hen die menen, dat hun vijanden ten val gebracht zullen worden omdat zij zelf een bijzondere band met God hebben, bevat dit kleine boek een duidelijke berisping. Immers het vertelt ons dat God zijn genade en barmhartigheid uitstrekt naar mensen van wie men het allerm minst zou verwachten en wie kan dan zeggen wat daarvan de gevolgen kunnen zijn?

Meer dan enig ander bijbelboek is het boek Jona aangevallen door ongeloof of belachelijk gemaakt. We dienen te bedenken hoe belangrijk de Joden dit boek achten; immers gedurende de plechtige uren van de Grote Verzoendag wordt dit boek gelezen!

Thascius Caecilius Cyprianus (200 – 258) een zeer belangrijke bisschop van Carthago, die tijdens de vervolging van de kerk verdreven en gevangen genomen is, legde bij het proces voor zijn onthoofding een geloofsgetuigenis af. Hij was pas op middelbare leeftijd door het lezen van het boek Jona tot bekering gekomen. Zowel de Joden die op Jom Kippoer (Grote Verzoendag) berouw toonden jegens God, als de heiden Cyprianus, voor wie God dit bijbelboek gebruikte, hebben het doel van dit boek Jona begrepen.

Volgens Y. Kaufmann een hedendaags joods geleerde ontstond het boek Jona in het midden van de achtste eeuw vóór Christus als de klassieke formulering van de Israëlitische opvatting van berouw.

Met dit boek Jona deed zich een belangrijke vernieuwing voor, want voordien had berouw geen rol gespeeld in de religieuze opvattingen en gedachten van Israël.

De meest recente in het Hebreeuws gedrukte tekst van het boek Jona is uitgegeven door K. Elliger in 1970 in Biblia Hebraica Stuttgartensia; het is de weergave van de tekst die gevonden is in de Leningrad Codex en in het jaar 1008 gekopieerd. De tekst is samengesteld door de beroemde tekstgeleerde Aäron ben Mozes ben Asher. De Leningrad Codex is slechts één van een aantal middeleeuwse codexen die nog bestaan en die het werk zijn van Joodse bijbelgeleerden die bekend gebleven zijn onder de naam 'de Masoreten'. Dat woord Masoreten betekent 'overleveraars'. Zij waren de auteurs van de notities in de rand en hebben de Hebreeuwse tekst van het Oude Testament geocaliseerd. De Masoreten waren werkzaam van de zevende tot de veertiende eeuw na Christus. Met hun werk hebben zij zich ingespannen om de originele grondtekst en de uitspraak ervan voor het nageslacht veilig te stellen.

Sinds in 1947 er langs de Dode Zee verscheidene verborgen bewaarplaatsen van oude documenten zijn gevonden, heeft de westelijke kust van die Dode Zee ons voorzien van verder bewijsmateriaal betreffende de tekst van Jona. Van speciale betekenis was de ontdekking in maart 1955, van een manuscript van de twaalf kleine profeten in een kleine grot in Wadi Marub-ba'at. Deze rol, van kort vóór 135 na Christus, bevestigt dat de Hebreeuwse tekst van Jona zorgvuldig in stand gehouden en bewaard was door de Masoreten.

Slechts een paar onbeduidende verschillen in spelling kwamen er in voor. Deze tekst is gelijkwaardig aan die van de beste middeleeuwse manuscripten. Het is een anoniem en ongedateerd boek en er ontbreken de gebruikelijke profetische 'preken' in. De handelingen die erin voorkomen zijn in zichzelf profetieën. Zoals we later bij de behandeling van de hoofdstukken zullen zien, is dit boek zowel een merkwaardige profetie van de geschiedenis van het volk Israël, als een duidelijke voorzegging van de opwekking van de Masjiach (Mattheus 12:39 - 41 en 16:4).

Rond de mededeling dat Jona door de vis is ingeslikt, is veel geschreven en gezegd om dit gebeuren belachelijk te maken en te bespotten en nog meer over het feit dat Jona op die manier in die vis behouden werd voor de dood door verdrinking. De kern van deze spot is, dat men het wonder ontkent. Maar als men het wonderbaarlijke van de bijbel uitsluit, wat blijft er dan nog over? En wat veel belangrijker is: wat voor een God houden we dan over? Het is niets minder dan kortzichtig ongeloof als we denken dat de moeilijkheid wordt opgelost door het wonder uit het boek Jona en dit gebeuren met de vis weg te laten.

De profetie staat vol met wonderen, bijv. de storm (vers 4), het feit dat het lot de schuldige aanwees (vers 7), het plotseling rustig worden van de zee (vers 15), de grote vis die net op tijd arriveert (vers 17), de bewaring voor de verdrinkingsdood in het ingewand 3 dagen en nachten (vers 17), het wonder dat hij ongeschonden op het droge terecht kwam (2:10), de wonderboom (4:6), de worm (4:7), de gloeiende oostenwind (4:8) en het allergrootste wonder de bekering van de grote stad Nineve (3:10).

Dit hele boek is één geheel, waar je niet één wonder uit kunt wegredeneren, zoals de vis die Jona opslokte. Wanneer je dit al honderden jaren doet, wordt het hart van de boodschap ook opgeslokt en verdwijnt. Bij de verdere bestudering van Jona zullen we dit meer verduidelijken. Die boodschap is de liefde die God heeft voor de gehele wereld.

Degenen die deze profetie een mythe, een legende, een zinnebeeldige voorstelling of een gelijkenis willen noemen, kunnen niet op een bevredigende manier uitleggen waarom dit boek begint op de gebruikelijke manier, namelijk op de wijze en in de stijl waarin een goddelijke mededeling gedaan wordt aan een profeet in het Oude Testament. De uitdrukking 'Het woord des Heren kwam tot.....' is de inleiding tot een goddelijk bevel en wat dan volgt is meestal de boodschap die de profeet moet doorgeven, zoals in Joël 1:1, Micha 1:1, Sefanja 1:1, Haggai 1:1, Zacharia 1:1 en Maleachi 1:1. Soms echter vormen de woorden 'Het woord des Heren kwam tot....' de inleiding van een speciale instructie die aan de profeet gegeven wordt, zoals in 2Samuel 7:4 en 1Koningen 17:2, 8 en 21:17. Dit laatste is bij Jona het geval.

Hoofdstuk 1

<1> De ontvanger van de goddelijke mededeling in dit bijbelgedeelte heet Jonah ben Amittai. Jonah betekent 'duif' en zijn vaders naam Amittai betekent 'waarheidlievend'.

Het bevel dat God Jona geeft is een duidelijk en ondubbelzinnig bevel om naar het heidense Nineve te gaan en tegen die stad te prediken vanwege haar afschuwelijke boosheid. Dit is de enige keer dat een profeet naar heidenen wordt gezonden.

Hoewel hier niet over Jona's achtergrond gesproken wordt, vinden wij hem als profeet genoemd in 2Koningen 14:25. Vanuit deze tekst kunnen we concluderen, dat hij werkzaam is geweest gedurende de regering van Jerobeam II die koning was van het noordelijke koninkrijk Israël van 782-753 voor Christus. De gebeurtenissen die Nineve betreffen speelden in de eerste helft van de 8ste eeuw voor Christus.

Hij was dus een tijdgenoot van de profeten Amos en Hosea. Hij is afkomstig uit Gath-Hefer (2Koningen 14:25). Volgens Jozua 19:13 lag deze plaats op de grens van het erfdeel dat werd toegewezen aan de stam Zebulon. De plaats van het oude Gath-Hefer wordt nu verbonden aan Khirbet ez-Zurra; dat is een heuvel die ongeveer 12 mijlen ten westen van het meer van Galilea ligt en 3 mijlen ten noordoosten van Nazareth. Uit opgravingen blijkt, dat dit stuk land bewoond werd van 1550-600 voor Christus. Even ten noorden ervan ligt het dorpje Meshhed. Naar de traditie is daar de locatie van het graf van Jona. Verder lezen we in 2Koningen 14:25 dat Jona namens God moest bekend maken, dat Israël uitgebreid zou worden en dat nog wel ondanks het feit dat Jerobeam in 2Koningen 14:24 wordt beschreven als iemand die kwaad deed in de ogen des Heren.

<2> Nineve wordt voor het eerst in de Bijbel genoemd in Genesis 10:11. God zei dat Jona naar de oude hoofdstad van het Assyrische Rijk moest gaan; de stad lag op de oostelijke oever van de rivier de Tigris.

Vandaag is haar ruïne te vinden tegenover de stad Mosul in noord Irak. Sinds midden vorige eeuw zijn hier heel veel archeologische opgravingen gedaan die ons veel vertellen over de stad tot aan haar vernietiging door de Meden in augustus 612 voor Christus. Schrijvers uit de oude tijd delen ons mee dat de stad die in de vorm van een trapezium was gebouwd de grootste stad in de wereld van die tijd was (Jona 3:2, 3 en 4:11). Nineve, de grote stad, bestrijkt niet alleen de ommuurde stad, maar ook de omliggende gebieden. Waarschijnlijk ook de stad Kalach (Tel Nimrud) die 25 mijlen zuidelijker lag (Genesis 10:11-12).

Met uiterst summiere instructies wordt Jona bevolen om de stad Nineve openlijk aan te klagen.

<3> Jona reageerde onmiddellijk maar zonder van plan te zijn Gods instructies op te volgen. Hij vluchtte naar Tarsis. Profeten waren geen robots, ze hadden de macht om de wil van God te weerstaan.

Toch is dit de enige plaats in de Bijbel waar een profeet weigert zijn opdracht uit te voeren.

Nineve ligt ten oosten van Israël, terwijl Tarsis er ten westen van ligt. Jona rende dus weg in de tegengestelde richting van zijn opdracht. Er is geen zekerheid over de ligging van Tarsis.

Herodotus, de Griekse historicus, plaatst het in Zuid Spanje en noemt het Tartessus. Recente bijbelatlassen duiden het aan als een Phoenicische plaats waar smelterijen gelegen waren in Spanje of Sardinië.

Omstreeks 1000 voor Christus hadden belangrijke Phoenicische kooplieden belangrijke handelsnederzettingen gevestigd tot in Spanje toe.

Tartessus was zo'n kolonie aan de Atlantische kust in het zuiden van Spanje aan de monding van de Guadalquivir. Deze verre stad wordt op verschillende plaatsen aangeduid o.a. in Jesaja 66:19.

Een inscriptie in spijkerschrift van de Assyrische koning Esarhaddon die van 680-669 voor Christus regeerde, luidt: 'Alle koningen die wonen in het midden van de zee, van Cyprus en Javan zo ver als

Tarsis leggen zich neder aan mijn voeten'. Tarsis was beroemd als vindplaats van zilver, ijzer, tin en lood (Jeremia 10:9; Ezechiël 27:12).

Speciaal na 1000 voor Christus was het Iberisch schiereiland één van de belangrijkste vindplaatsen voor deze metalen in de oude wereld. Zuidwest Spanje lijkt het meest voor de hand liggend als locatie van Tarsis.

Waarom vluchtte Jona? Er zijn verschillende antwoorden bedacht op deze vraag. Men heeft verondersteld dat hij gedacht heeft: 'Als die grote stad Nineve zich werkelijk zou bekeren, zou dit voor zijn eigen joodse volk de ondergang of in elk geval een grote achteruitgang betekenen. Anderen veronderstelden dat hij bevreesd is geweest voor de bekering van de heidenen omdat dit aan de voorrechten van Israël als Gods uitverkoren volk afbreuk zou kunnen doen. Weer andere christelijke uitleggers verweten hem hoogmoed omdat hij zich er niet over kon verheugen dat een heidens volk zomaar genade bewezen werd.

Het is waar dat Jona wist via eerder uitgesproken profetieën dat Assyrië Gods stok zou zijn waarmee Hij Israël zou slaan. Al deze veronderstellingen werpen een onthullend licht op die niet joodse bijbeluitleggers, die hun vrees dat God het joodse volk uit genade alsnog behouden zou, terwijl zij die genade alleen voor zich willen houden. Zij waren nu in de plaats van het onbekeerlijke Israël gekomen. Maar Jona is veel oprechter jegens God dan die uitleggers, hij vertelt in Jona 4:2 dat hij die God zeer goed kende en dat hij die heidenen Gods grote genade niet gunde. Zoiets heb ik tot op heden nog niet als belijdenis uit de mond van de aanhangers van de vervangingsleer horen komen.

In dat woord van Jona toont God ons dat elk mens sinds Adam van nature een voorstander is van Gods oordeel zolang dat maar over zijn medemens komt. Wij gunnen Gods genade en barmhartigheid niet aan anderen. Genade moet volgens onze menselijke aard, onze onbekeerlijke aard altijd verdiend worden. Wij allen zijn vijanden van de gedachte dat de genade werkelijk genade blijft.

Paulus benadrukt in Efeze 2:8-10 dat jood zowel als heiden alleen door genade behouden is, door het geloof. En dan zegt hij er onmiddellijk achter 'en dat geloof dat Jesjoea de Masjich en Verlosser is, heb je niet uit jezelf. Het is een gave van God. Wie wil deze waarheid verstaan? Het is Gods wil dat wij Hem geloven. Wat een moeite en arbeid heeft God met Jona gehad.

Zoals we in het begin al zagen in 2Koningen 14:25 weten we dat Jona een profeet was, een knecht des Heren, die volgens het woord dat de God van Israël hem had laten spreken een belofte aan Jerobeam had moeten doorgeven. Het gebied van de ingang van Hamat tot aan de zee der Vlakten zou hij heroveren, ondanks het feit dat hij zijn zonden niet naliet en net als zijn vader bleef doen wat kwaad was in de ogen des Heren.

Maar Jona, hoewel hij een profeet en een knecht Gods was, wilde niet wat God wilde. God stuurde Jona naar Nineve met de bedoeling een heidens volk, waarop Hij vertoorn was, via de prediking van Jona te bekeren en te behouden. Maar deze Jona wilde niet geloven noch begrijpen dat God net als Jona's vader Amittai heet, dat is de waarachtige. Hij geloofde niet dat God via profeten Zijn woord zendt en dat ook tot uitvoer brengt door de bringer van de boodschap. Dus Jona bedacht niet wat een geweldige uitwerking God aan prediking geeft. Jona dacht niet aan de macht van Gods woord. God wilde, dat door Zijn woord dat Jona door Hem geïnspireerd zou prediken, Nineve tot bekering gebracht zou worden en dat het volk behouden zou worden. Jona wilde wel prediken: 'Nineve, gij zijt veroordeeld.'

<4> In vers 3 lasen we dat Jona 'weg ging van het aangezicht des Heren.' Dezelfde term, waarin wordt uitgedrukt dat iemand wil vluchten of ontkomen aan God, gebruikt de bijbel in de geschiedenis over Kaïn in Genesis 4:16.

Het is belangrijk dat op diezelfde plaats de apostel Petrus driemaal een visioen moest krijgen, voordat hij als allereerste de blijde boodschap naar de eerste heiden, namelijk Cornelius, wilde brengen (Hand.10:5 - 48).

Nu kon Jona wel vluchten, maar God had Zijn oppermacht over schepselen niet laten varen. Zoals Psalm 104:4 zegt: 'Hij maakt de winden tot Zijn boden,' zo wierp Hij een hevige wind op de zee en door die storm dreigde het schip waarop Jona vluchtte, te vergaan. Zoals het Adam niet lukte zich voor Gods aangezicht te verbergen door tussen het geboomte in de hof te gaan staan, zo lukte het Jona ook niet zich te verstoppen voor God. Het was zeer genadig van de Eeuwige om Zijn ongehoorzame dienaar zo snel in zijn zondige vlucht te benaderen.

<5> De schepelingen die de stormen op de Middellandse Zee zeer goed kenden, hadden al snel door dat dit geen gewone storm was en ze werden zeer bevreesd. Het is belangrijk hier het verschil op te merken tussen de reacties van de schepelingen en Jona.

In de verzen 4 - 16 van dit eerste hoofdstuk is het thema van de vrees toonaangevend aan het begin, in het midden en aan het einde.

De verzen 5,10 en 16 benadrukken niet alleen de angst, maar veel belangrijker is de ontwikkeling die de zeelui ondergaan: van vrees voor de storm naar ontzag voor God.

Vers 5: 'De schepelingen werden bevreesd' en vers 10: 'Toen vreesden die mannen met grote vrees' en vers 16: 'En de mannen vreesden de Heer met grote vrees'. Waarschijnlijk waren de zeelui afkomstig uit verschillende landen en dientengevolge dienden ze ook verschillende afgoden. Zij wierpen voorwerpen van het schip overboord. Het Hebreeuwse woord dat de bijbelvertaler 'de lading' noemt, is '*ha keelium*' en kan ook duiden op 'het scheepstuig (Hand.27:19).

Terwijl dit alles zich afspeelde, was Jona beneden in het schip gegaan en lag lekker te slapen in het ruim.

<6,7> Toen deed zich het beschamende feit voor dat een heiden een profeet van de Enig ware God moest gaan wakker maken en hem aansporen om tot God te bidden. De zeelui begonnen al spoedig te vermoeden wie de aanleiding tot de storm was. Hoewel men nu uit bijgeloof natuurverschijnselen als bringers van kwaad beschouwt, heeft de schrijver van het boek Jona al in het 4^e vers geopenbaard dat God verantwoordelijk was voor de storm en dat de schuld van de ramp bij Jona lag.

Al heeft Jona mogelijk gebeden tot de Eeuwige, de storm nam niet af. Daarom spraken de opvarenden met elkaar en besloten te loten om te weten te komen wie aan dit onheil schuld had. Toen ze het lot wierpen viel het op Jona. Dit werpen van het lot was niet tegen de wil van God. Het is te vinden in Jozua 7:10 - 19. Bij de verdeling van het land onder Jozua werd door God het werpen van het lot gebruikt (Jozua 15:1). Evenzo bij Jonathans overtreding in 1Samuel 14:40 - 42). Om een twaalfde apostel te kiezen werd ook het lot geworpen (Handelingen 1:23-26).

<8> Toen het lot op Jona gevallen was vroegen de doodsbanige zeelui, die hun leven wilden redden, wat Jona bewogen had juist hun schip te kiezen. Wat voor zaken deed hij en wat voor God aanbad hij, tot welk volk behoorde hij en uit welk land was hij afkomstig?

<9,10,11> Het gebed dat Jona gedaan had, werkte totaal anders dan de kapitein had verondersteld. God had in Zijn genade Jona kracht geschonken om de hele waarheid te vertellen. 'Ik ben een Hebreër.' Zo werden joden genoemd door andere volken (Genesis 39:14,17 en 40:15, Exodus 1:19). 'En ik,' zegt Jona verder, 'vrees de Heer, de God des hemels, die de zee en het droge gemaakt heeft.' Door dit te zeggen kunnen de zeelieden er niet meer aan twifelen dat het Jona's God is die verantwoordelijk is voor de crisis waarin ze thans verkeren. Hij vertelde hun dat hij voortvluchtig was en ongehoorzaam aan de opdracht die deze machtige God hem opgedragen had. Toen werden de zeelieden nog banger. Ze vroegen hem: 'Wat zullen wij met u doen?'

<12,13,14,15,16> Het moet veel moed gekost hebben dat antwoord van Jona, want hij zegt dat hij zich ervan bewust is dat hij alleen de schuldige is aan hun doodsgevaar. Daarom wil hij zichzelf ook opofferen en zich door hen in de zee laten werpen, dan pas zal de storm bedaren.

Omdat Jona's voorstel heel edel was, spoorde dit de zeelui aan om nog een poging tot redding te wagen. Ze roeiden hard teneinde hun leven en dat van hem te sparen, helaas tevergeefs.

Toen baden de zeelui tot God en smeekten Hem om in leven te mogen blijven en niet te vergaan ter wille van die ene man Jona voor wiens leven zij zich niet verantwoordelijk voelden.

Terwijl zij eerst tot hun eigen afgoden hadden gebeden (vers 5) riepen ze nu tot de Heer. Zij waren bezorgder over het leven van die ene Jona, dan Jona was over het leven van honderdduizenden in Nineve.

Toch vragen ze aan God hen niet verantwoordelijk te houden voor Jona's dood. God is immers de absolute machthebber en Hij deed zoals Hem behaagde. Daarom deden ze tenslotte wat Jona aangeraden had en ze wierpen hem in zee. De voorzegde resultaten volgden onmiddellijk. Hier ondervonden de zeelui dat God het gebed van een boetvaardige verhoort. Door de beëindiging van het woeden der zee kregen de zeelieden het bewijs van de almacht van God. Ze toonden diepe eerbied voor de Heer en gaven hieraan uiting door het slachten van een offer, zoals de psalmdichter doet in Psalm 116:17 - 18.

Dat in vers 16 twee keer de naam van God voorkomt benadrukt dat de zeelui Zijn identiteit erkennen. Dus ondanks de ongehoorzaamheid van Jona namen zij diens God toch als de hunne aan. Zo zien we hier hoe God met een kromme stok Zijn rechte slag slaat.

<17> Maar God was nog niet klaar met betrekking tot Jona. Hij beschikte een grote vis om Jona in te slokken. Nu komen we aan de kern van het boek Jona. Is dit waar gebeurd? Of moeten we de gebeurtenissen in dit kleine boekje als historisch onmogelijk beschouwen? Moderne liberale, vrijzinnige gelovigen zullen de gebeurtenissen in dit boek met een grote dosis twijfel bezien. Het is beslist veel belangrijker om zich af te vragen, hoe de schrijver van dit boek ernaar gekeken heeft. Hoewel hij ze bijzonder ongebruikelijk kan hebben gevonden, heeft hij ze zeker niet als totaal onmogelijk afgewezen.

Welbeschouwd heeft de schrijver van het bijbelboek Koningen in de verslagen van de gebeurtenissen uit Israëls geschiedenis verslag gedaan van feiten die niet minder ongelooflijk waren. Bijvoorbeeld Elia's hemelvaart in 2Koningen 2:1 - 18. De schrijver hiervan was geheel bereid deze feiten te accepteren als werkelijk gebeurd.

Een tweede moeilijkheid voor de moderne mens is dat men vindt dat de geschiedenis van Jona zo overdreven wordt voorgesteld. Alles, van de vis tot de bevolking van Nineve, het is allemaal op een overdreven manier verteld. Maar een diepgaande analyse van de tekst toont dat de gebeurtenissen niet overdreven zijn, maar de situatie accuraat beschrijven. Men kan alleen maar verwachten dat een vis, die een man kan inslokken, moet worden beschreven als groot, zoals vers 17 doet. Daar komt bij dat de schrijver zelfs eerder het wonder van de diverse bijzondere gebeurtenissen bagatelliseert in zijn verhaal. Zijn beschrijving van Jona, die ingeslokt wordt door de grote vis, wordt op een zeer zakelijke en nuchtere manier weergegeven. Nergens wordt getracht het verslag te versieren met overdadige bijzonderheden. Dat treft ons, vooral als men beweert dat de schrijver zo dol is op overdrijving.

In tegenstelling tot veel moderne verklaringen van het boek Jona, die de gebeurtenissen op een uiterst onwerkelijke manier dramatiseren, geeft de Hebreeuwse grondtekst hier totaal geen aanleiding toe. En hoewel de meerderheid van de hedendaagse geleerden er de voorkeur aan geeft Jona als een verzonnen verhaal te beschouwen, blijkt dit toch een recente ontwikkeling te zijn. Pas

gedurende de laatste honderd jaar is er een duidelijke afwijzing opgetreden van wat eens bijna unaniem werd geloofd, namelijk dat wat vermeld staat, ook is gebeurd.

Het is zeker betekenisvol dat er zo'n eensgezindheid bestond ten aanzien van het karakter van het boek Jona: het feit dat generaties van geleerden en schrijvers ervan overtuigd waren dat de schrijver van Jona niet de bedoeling had om een verzonnen verhaal weer te geven, is in tegenspraak met de moderne opvatting. Zijn deze vroegere generaties dan totaal blind geweest, terwijl zij toch leefden en studeerden in een omgeving die veel dichter bij de auteur van het boek stond dan wij?

Nemen we bijvoorbeeld de beroemde joodse historicus, Flavius Josephus, die in de eerste eeuw leefde. Hij voegt de geschiedenis van Jona bij zijn geschiedschrijving van het joodse volk (Antiquitates Judaice deel 9, bladzijde 206 - 214. En hij verantwoordt waarom hij dit doet met de volgende opmerking: 'Maar daar ik beloofd heb om een nauwkeurig verslag te geven van onze geschiedenis, acht ik het noodzakelijk om uitvoerig weer te geven wat ik in de Hebreeuwse boeken betreffende deze profeet heb gevonden'.

Deze traditionele opvatting van het boek behoort niet lichtvaardig te worden afgewezen, want de meningen van moderne geleerden zijn misschien wel onvoldoende kritisch naar het hun eigen opvattingen betreft aangaande bovennatuurlijke gebeurtenissen. We mogen nooit vergeten dat Jona in een cultuur leefde die een totaal anders was dan de westerse samenleving.

Een ander punt in Jona wijst erop dat de schrijver de bedoeling heeft dat we zijn boek moeten lezen als geschiedenis die inderdaad heeft plaatsgevonden. Het is de wijze waarop het begint.

De hoofdfiguur in het boek wordt aangeduid als Jona ben Amittai = Jona, zoon van Amittai. In 2Koningen 14:25 wordt gesproken van een profeet met dezelfde naam, die gedurende de regering van Jerobeam II (782 - 753 voor Chr.) had voorgezegd dat Israël's grondgebied zou worden vergroot. Dit doet natuurlijk de vraag opkomen of deze gebeurtenis ooit letterlijk gebeurd is. Waarom brengt de schrijver de gebeurtenissen die in het boek Jona staan opgetekend, dan in verband met een bekende profeet uit Israël's geschiedenisboeken? Als de hele geschiedenis een verzinsel is, waarom is de hoofdfiguur dan niet een verzonnen persoon?

De gebeurtenissen betreffende de profeet Elia in 1Koningen 17 - 19 lijken het meest op die in het boek Jona. Daarvan heeft men nooit ontkend dat het een geschiedkundige basis heeft. Tot zover de kern van het boek en de vraag of het waar gebeurd is.

Dus de Heer beschikt een grote vis om Jona in te slokken. God laat Jona niet zwemmen, zeggen we met een moderne term. Een van de oude rabbijnen suggereert zelfs dat deze vis tot dit doel geschapen was bij de schepping van de wereld. Het Hebreeuws uit de grondtekst betekent dat God het zo regelt dat de vis daar is als Jona in zee geworpen wordt.

We dienen op te letten dat we niet op een zijspoor worden gemanoeuvreerd door natuurlijke uitleggingen hiervoor te gaan verzinnen, zoals wel wordt gedaan door geleerden die vertellen dat Jona 3 dagen en 3 nachten in een herberg had doorgebracht en die herberg heette 'De Vis'.

Maar Jona's bewaring in de buik van de vis is niet naar onze maatstaven te verklaren. Het was een wonder. Jezus zelf noemt het in Mattheus 12:39 - 40 'een teken'. De God van Israël wordt in de geschiedenis van Jona als een beeld van Israël voorgesteld.

Hoewel er geen woord van voorzegging in het eerste hoofdstuk van het boek Jona staat, is het een volledige profetie betreffende Israël. Israël werd, net als Jona, door God uitgekozen om Zijn volk en Zijn getuige te zijn. In Deuteronomium 14:2 zegt de Eeuwige: 'Want gij zijt een volk dat de Heer, uw God, heilig is en u heeft de Heer uitverkoren om Hem een eigen volk te zijn, uit al de volken die op de aardbodem wonen'. En in Ezechiël 20:5 herhaalt Hij: 'Zo zegt de Here Here: ten dage dat ik Israel

verkoos, zwoer Ik een eed aan het geslacht van het huis Jacobs en Ik maakte Mij aan hen bekend in het land Egypte; ja, Ik zwoer hun een eed, zeggende: Ik ben de Heer uw God.'

Zo kreeg Israël, net als Jona, een opdracht van God. Dit zien we ook in Jesaja 43:10 – 12, Ezechiël 6:1 – 5 en Marcus 7:6 - 9. Evenals Jona was ook Israël ongehoorzaam aan de wil van God, zoals we lezen in Exodus 32: 1- 4, Richteren 2:11 - 19, Ezechiël 6:1 – 5 en Marcus 7:6 – 9.

Net zoals Jona zich tussen mannen van verschillende nationaliteiten bevond, is Israël over de gehele aarde verstrooid geworden (Deuteronomium 4:27 en Ezechiël 12:15). Terwijl Jona overboord gezet werd en leek voorbestemd te zijn om door zeedieren opgevreten te worden, werd hij door een zeemonster op miraculeuze wijze gespaard. Zo is ook Israël in het plan van God op een wonderlijke wijze als één volk bewaard, ondanks 2000 jaar ballingschap temidden van alle volken der wereld. Uit meer dan 143 landen zijn ze nu aan het terugkeren. De profeet Jeremia moest dit al aankondigen: Jeremia 30:11, 31:35-37. Het boekje Jona is werkelijk een profetie betreffende Israël!

<1-17> Aan het slot van hoofdstuk 1 in vers 17 lezen we dus dat de Heer een grote vis beschikte om Jona in te slokken. Het blijft opmerkelijk dat God een grote vis bij de hand had die Jona moest opvangen en inslikken, zonder hem in het minst leed te veroorzaken.

Toen Jona die vis gewaar werd, zal hij zeker gedacht hebben dat het voor eeuwig met hem gedaan was. Maar wat tot zijn verderf scheen te zullen dienen, was juist zijn verlossing. Die vis werd zijn reddingboot waar de modernisten van onze tijd heel sceptisch tegenover staan. Drie dagen en drie nachten blijven leven in de ingewanden van een vis, is uitgesloten, zeggen ze dan. Maar waarom zou Jona in de buik van die vis niet 3 dagen kunnen blijven leven als een baby 9 maanden onbeschadigd in de moederbuik kan doorbrengen? Is elke geboorte niet een even groot wonder?

In het boek dat Alan J. Wilson in 1927 schreef, getiteld 'Het teken van de profeet Jona en de Moderne Overeenkomst daarvan', vermeldde de bladzijden 630-642 en daarvan in het bijzonder blz. 635-638, samen met twee andere voorbeelden, het geval van een walvisvaarder met de naam James Bartley, die in februari 1891, gedurende een poging om een grote potvis te harpoeneren in het zuiden van de Atlantische Oceaan door het dier werd opgeslokt.

Toen de vis gedood en ontleed werd, vond men Bartley levend, maar bewusteloos in de maag van het dier terug. Wilson bewijst dat het voorval nauwkeurig is nagevorst door Sir Francis Fox en twee Franse wetenschappers.

Voordat we afstappen van dit punt, moeten we nog een keer letten op de wijze waarop dit wonder wordt gepresenteerd. Deze unieke redding is nergens opgesierd met levendige beschrijvingen van de vis of van Jona's verblijf in zijn binnenste. Slechts in twee verzen wordt het vermeld in 1:17 en 2:10 en zelfs daar heel beperkt. De beschrijving van dit uiterst eigenaardige voorval is zeer sober en is zeker niet in het verhaal opgenomen om het dramatische element van het verhaal te verhogen. Welnu, waarom zou Jona het hebben bedacht, als het niet werkelijk gebeurd zou zijn?

Hoofdstuk 2

<1, 2 > 'En Jona bad tot de Heer zijn God uit het ingewand van de vis.'

Bij bestudering van het gebed ziet men dat we hier niet te doen hebben met een smeekbede om een redding in de toekomst, maar met lof voor een redding die al heeft plaatsgevonden. Dit hele gebed, tot en met vers 9, ademt de geest van zekerheid en verlossing, ondanks de verklaring dat hij zich in ijselijke omstandigheden bevindt en bevond. Niettegenstaande het feit dat hij had trachten te vluchten, ver van God, wist hij dat deze hem niet had verlaten en nu, evenals voorheen, zijn betrouwbare God bleef.

Wij hebben hier een gebed voor ons, zoals de gebeden van David bijna allemaal zijn, want er is maar één Heilige Geest die alle door God geheiligde gelovigen leidt. Zij en ook wij hebben geen verstand van bidden, maar de Geest bidt ons voor: 'Wij hebben benauwdheid gehad, wij hebben tot de Heer gehuild, wij hebben ook antwoord gekregen.'

Dit weten alle gelovige mensen te vertellen. De weg tot dit weten nl. dat we antwoord krijgen, is een weg van omkomen en ondergang. In angst en uiterste benauwdheid bevond Jona zich en uit die angst riep hij tot de Almachtige voor wie niets onmogelijk en ook niets te wonderlijk is.

Achteraf heeft Jona, toen God de vis beschikte die hem inslikte, pas kunnen zien dat God hem metterdaad geantwoord heeft.

Op het ogenblik dat de vis de kaken opende, zal Jona wel gedacht hebben:

'In plaats dat ik antwoord krijg is, de nood nu nog groter, het is met mij gedaan.' Was dat de verhoring van zijn gebed? En in vers 7 vertelt Jona ons dat hij ging bidden in zijn nood. Vers 2 vertelt dat hij in de schoot van de vis was. Het woord schoot, bēten in het Hebreeuws, kan vertaald worden met baarmoeder. Dat woord doet ook aan een geboorte denken. God hoorde hem.

<3> Hoewel de zeelui hem overboord hadden gezet, realiseerde Jona zich dat uiteindelijk God hiervoor de verantwoordelijkheid droeg. Weer wordt de absolute soevereiniteit van God hiermee uitgedrukt, immers de toestand waarin hij verkeerde was het gevolg van zijn ongehoorzaamheid waarmee hij de Eeuwige had geprovoceerd. Jona spreekt van uw branding en uw golven die over hem heengingen; in Psalm 42:8 vinden we dezelfde ervaring, maar Jesaja 43:2 bevat echter Gods genadige belofte waarmee die ervaringen gepaard gaan.

<4> De laatste mogelijkheid op uitkomst leek voorbij. Zo zijn ook onze overleggingen in tijden van zware beproeving. Wat we gisteren nog wisten, namelijk 'Ik heb een genadig God en een trouwe Vader in de hemelen', is vandaag weer weg. Vers 4 vertelt dat Jona zich verstoten uit Gods ogen voelt. De Heilige Geest geeft de arme Jona moed, waardoor hij in deze zware aanvechting en nood zich midden in het ingewand van de vis ineens weer bij God weet en dan ook uitroept: 'Nochtans zal ik Uw heilige tempel weer aanschouwen.' Zo staat het letterlijk in de Hebreeuwse grondtekst en trouwens ook in de Statenvertaling en in veel Engelse bijbels. Dat woord *nochtans*, dat ook betekent 'niettegenstaande alles', heeft ook Job ingegeven gekregen, toen hij zittend op de ashoop, midden in de smarten, uitriep: 'Maar ik weet: mijn Losser leeft, en ten laatste zal Hij op het stof optreden (Job 19:25).'

<5> Jona is een gevangene van de zee. Hij voelde zich als koning David in Psalm 69:2 en 3. Zelfs zat er zeewier om zijn hoofd. Hij kon zichzelf niet bevrijden en de dood scheen hem onvermijdelijk toe.

<6> Er is enige onzekerheid betreffende de uitdrukking 'de grondvesten der bergen'. In de grondtekst staat '*kits wee hariem*', een term die alleen hier in het Oude Testament voorkomt. Uit het

zinsverband valt op te maken dat het waarschijnlijk verwijst naar de voet van de berg die tot de diepste plek van de zeebodem reikt.

Een tekst uit het apocriefe boek Jezus Sirach 16:19 lijkt deze gedachte te ondersteunen. Er staat daar dezelfde term *'kits wee hariem'*, vertaald als 'de bergen en de fundamenten der aarde'.

Jona daalt af naar de bodem van de zee als een afdaling naar de wereld van de doden: 'de grendelen der aarde waren voor altoos achter mij.' In Jona's visie heeft de onderwereld een poort die vergrendeld werd met stangen en grendels; daar was geen ontsnappen meer mogelijk. Eens in de Sheol betekent voor eeuwig in gevangenschap.

Dan komt de verhoring van het gebed en hij wordt opgetrokken door God uit dat dodenrijk, zoals Hanna in haar gebed vertelt in 1 Samuel 2:6: 'De Here doodt en doet herleven, Hij doet naar het dodenrijk neerdalen en daaruit opkomen.' Of, zoals David zegt in Psalm 30:4: 'Here, Gij deed mij opkomen uit het dodenrijk, Gij hebt mij leven gegeven, zodat ik niet in de groeve nederdaalde.'

Deze ommekeer maakt een einde aan de neergang, die bij hoofdstuk 1 begint. Voorbeelden zijn 1:3, 1:5b, 1:15 en 2:3. Hij verwijderd zich steeds verder van God. Wanneer Jona niet dieper kan zinken, komt God tussenbeide en trekt hem omhoog.

<7> Jona had het gevoel dat hij uit de bijzondere aandacht en zorg, die God over de Zijnen in acht neemt, was verdreven. Nu realiseerde hij zich hoe verschrikkelijk het is om niet in Gods nabijheid te zijn. Hoewel hij de hand van God had herkend in de storm (1:9) en het werpen van het lot (7, 8, 9), herinnerde hij zich God als nooit tevoren en hij begon te bidden. Toen bemerkte hij dat God graag smeekbeden van een werkelijk gelovige ziel verhoort, want zijn gebed eindigt met volle overtuiging dat God zijn gebed gehoord heeft in Zijn tempel.

<8> Dit vers bestaat in de grondtekst slechts uit 5 woorden. De betekenis ervan is anders dan hier gesuggereerd wordt. De Statenvertaling luidt: 'Die de valse ijdelheden onderhouden' in plaats van 'die nietige afgoden dienen'. Wat het Hebreeuws stelt, is 'dampen aan de gang brengen zonder dat die ergens toe dienen'. Als ik dit overdenk, komt mij de moderne uitdrukking in gedachten: 'Het is allemaal gebakken lucht.' Dat dient ook tot niets. Doordenkend over die oude vertaling van het Hebreeuws, namelijk 'de valse ijdelheden onderhouden' tekent die term zeer zuiver een evangelie zonder genade. Men wil God dienen en zijn naaste liefhebben, maar steeds wordt dat werk halverwege door ons losgelaten. Vaak lukt het dit soort gelovigen om God en de Masjiach te laten zien dat ze trachten hun welbehaaglijk te zijn, maar dan komen die dampen weer tussenbeide en maar al te spoedig heeft men zich het zicht op het leven uit louter genade laten ontnemen. Met woorden hangen zo veel mensen God en Zijn evangelie aan, maar met het hart en met die goede werken verloochenen zij Gods verbond.

<9> De Heilige Geest laat Jona zeggen: 'Maar ik, met lofzegging wil ik U offeren; wat ik beloofd heb wil ik betalen, want de redding komt van God'. Hij is de grote weldoener, de bron van alle genade en weldaden. David kende God ook als de God van genade. Hetzelfde woord *'chesed'* gebruikte hij in Psalm 144:2. In Psalm 59:17 staat in de grondtekst dat de God van mijn genade goedertieren is. In het Hebreeuws staat er dan *'eeliheej chasdie'*, wat de King Jamesbijbel vertaalt met *'the God of my mercy'*. Zo staat het in de grondtekst en zo is het ook als men met behulp van God wil leven. Het woord *'chesed'* betekent heil, redding, behoud, maar bovenal genade. Aan het slot van zijn gebed beseft Jona meer dan ooit tevoren dat redding en verlossing van de ziel, zowel als van het lichaam, alleen maar gegeven kan worden door God zelf, zoals David vóór hem dat al in Psalm 3:9 erkende.

<10> Het gebed is ten einde en de tekst keert weer terug tot proza, om in gewonere taal te vermelden hoe Jona uit zijn gevangenis werd verlost en aan land kwam. De Oppermachtige, Schepper van alles wat leeft, sprak tot de vis en deze spuwde Jona uit op het droge. Dit was hoogstwaarschijnlijk de kust van de zee in de buurt van de stad Joppe.

Zoals de gebeurtenissen in hoofdstuk 1 de geschiedenis van Israël tekenen, vinden we in dit tweede hoofdstuk verdere bijzonderheden van Gods uitverkoren volk gesymboliseerd. Hoewel Jona door God in de buik van de vis bewaard is gebleven, onderging hij toch de straffende hand van God. Evenzo wordt Israël gedurende haar 2000 jaar lange ballingschap op wonderbaarlijke wijze als volk in stand gehouden, ondanks alle ellende van de vervolgingen door de legerscharen van de satan. Net als Jona, die elke keer weer vreesde dat hij zou sterven en zijn leven ten einde zou komen, werd het joodse volk tot wanhoop gebracht dat hun bestaan ten einde zou komen door eindeloze verjaging, verdrukking en kruistochten. Hitler, die éénderde van hen uitroeide en vandaag de uiterst vijandige omringende Arabische moslimlanden, die onder Gods toelating niets nalaten om het teruggekeerde deel van het joodse volk nu dag in dag uit naar het leven te staan en met uitroeiing te bedreigen.

Het is waar, God heeft hen zelfs temidden van al de jodenhaat in deze wereld bewaard. Even zeker als we dit nu weer zien gebeuren, net zo zeker zal de Eeuwige afrekenen met al de schuldigen die dit veroorzaken. Zo zeker als we gezien hebben dat de machtige naties zoals Egypte, het Perzische Rijk en het Assyrische Rijk totaal zijn ten ondergegaan, even zeker zal God afrekenen met elke vijand van het joodse volk waartegen ze zich nu zo wanhopig trachten staande te houden. Door al de verschrikkingen die Jona meemaakte, riep hij in zijn nood en God verhoorde hem. Zo gaat het zonder twijfel ook met Israël gebeuren.

Nu verkeren ze nog in een staat van onrust en verwarring, lichamelijk en geestelijk. Nog zijn ze vijanden van het Evangelie ter wille van de niet-joodse mensen, die in deze bedeling leven zoals Paulus ons vertelt in Romeinen 11:28. Maar als de volheid der heidenen is binnengegaan, als dus het kwaad van weerstand, afval en haat tegen God en Zijn Zoon in deze wereld tot haar hoogtepunt gekomen is, zal gans Israël behouden worden.

Dan is het moment gekomen waar Romeinen 11:25 -27 over spreekt als antwoord op de noodkreet van Israël in haar meest angstige moment, waar Jezus zelf van sprak in zijn rede tot de schriftgeleerden en Farizeeën, namelijk in Matth. 23:39, waar Hij zegt dat Zijn wachtwoord zal zijn '*Baruch habah besheem adonai*' dat betekent 'Gezegend Hij die komt in de naam des Heren'.

Op deze roep, in grote angst en doodsgevaar geuit, zal verhoring komen, net als Jona kreeg op zijn vertrouwen op God. En even zeker als we zien hoe Israël dat over de gehele aarde verstrooid was, bleef bestaan, zo zeker zal ook Mattheus 24:31 vervuld worden. Het resultaat is al aangezegd in o.a. Jeremia 16:14 - 15, 23:7 - 8 en 33:25 - 26 en ook Ezechiël 28:25 - 26.

Zo zal het zeker gebeuren en wij zullen onze verwachting vervuld zien. Wat zijn we toch een bevoorrecht geslacht!

Hoofdstuk 3

<1,2> 'Het woord des Heren kwam ten tweede male tot Jona: Maak u op, ga naar Nineve, de grote stad en breng haar de prediking die Ik tot u spreken zal'.

Zo lang de wereld bestaat, hebben de mensen, nadat Adam overtreden heeft, altijd wijzer willen zijn dan God. En iedereen heeft de gedachte gekoesterd: 'Wanneer ik iets niet zelf kan overzien en het niet zelf in de hand kan houden en als het niet zó gebeurt dat ik het als goed kan beoordelen, dan kan het ook niet goed zijn. Als ik niet werk, dan werkt God ook niet. Als ik niets doe, dan is er niets gedaan en dan wordt er niets gedaan.'

Maar Gods waarheid ziet er helemaal anders uit! Zijn heilige waarheid zal blijven staan. Die luidt in Efeze 2:8 - 10: 'Uit genade zijt gij zalig geworden, door het geloof en dat niet uit uzelf; het is een gave van God; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Want Zijn maaksel zijn wij in de Messias Jezus geschapen om goede werken te doen, die God tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen.'

Over deze puur bijbelse en evangelische waarheid wordt meestal smadelijk gesproken; er is zelfs een naam voor gevonden, namelijk 'een lijdelijk christendom'. Toch is dat de enige vorm van geloof in de God van Abraham, Isaac en Jakob die blijvende vruchten opbrengt en wel, omdat het in God bestaat en werkzaam is. Wij dienen te beseffen dat wij, sinds we geloven mogen, totaal veranderde mensen zijn geworden. Diezelfde tekst in de brief aan de Efeziërs vertelt ons in 2:4 - 7 hoe die verandering in ons tot stand gekomen is. Paulus vertelt ons in vers 4 dat God de meest heerlijke dingen aan ons gedaan heeft. Het zijn allemaal zaken die men nu nog niet aan ons kan zien. Dat zal pas in de komende eeuwen zichtbaar worden voor anderen, maar God ziet ons nu reeds zo in vereniging met onze Masjach (Efeze 2:5 - 6)!

In deze nieuwe schepping, in die schepping der genade, heeft ons vlees, zoals wij nu hier leven, niet meer de taak noch de macht blijvende vruchten voor God te bewerkstelligen. Onze overleggingen, wegen en gedachten die wij in ons hart omdragen, zijn helemaal niet in overeenstemming met die van God (zie Jesaja 55:8 - 9).

Voordat de Masjach ten hemel gevaren is, liet Hij een belofte voor ons achter. Hij zei in Joh.14:16: 'Ik zal de Vader bidden en Hij zal u een andere Trooster geven om tot in eeuwigheid bij u te zijn, de Geest der waarheid, die de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet, maar gij kent Hem, want Hij blijft bij u en zal in u zijn. Ik zal u niet als wezen achterlaten. Maar de Trooster, de Heilige Geest, dien de Vader zenden zal in Mijn naam, die zal u alles leren en u te binnen brengen al wat Ik u gezegd heb.' Zoals de Masjach ons al vertelde en zoals Paulus het in de Efezebrief al uitwerkte, gaat het alleen goed daar waar de Heilige Geest werkzaam is. Het derde hoofdstuk van de profeet Jona geeft ons daar overvloedig bewijs van.

Alles wat Jona tot nu toe meemaakte, had hem klaargemaakt voor zijn roeping. In Zijn wonderbaarlijke genade kwam Gods boodschap opnieuw tot Jona: 'Maak u op, ga naar Nineve.', In Mijn kracht door Mijn Geest, want je zult niets in je hand of in je macht hebben, niet eens een toespraak, je zult nu mogen gaan zonder te weten wat je zal gaan zeggen. Als je daar aangekomen bent zal Ik je de prediking in de mond geven.

Zo was Jona dus alles uit de handen genomen. Waar hij heen wilde, is hij niet gekomen en waar hij niet heen wilde, daar moest hij heen. Wat hij heeft willen prediken, heeft hij niet kunnen prediken en wat hij niet heeft willen verkondigen, heeft hij moeten verkondigen.

Dat is doorgaans Gods weg. Wanneer je bidden wilt, komt er niets van, evenmin als je heilig wilt zijn en goede werken wilt doen. Wanneer je niet wilt, dan zal God je doen bidden. Hij zal je ook heilig doen zijn en werken laten doen naar Zijn wil en naar Zijn welbehagen. Je zult Gods genade en trouw

ondervinden en ook zien wat Zijn woord uitwerkt, of dat naar jouw zin is of niet. Wat God heilig noemt, moet jij heilig laten blijven en waar Hij je heen wil hebben, daar zal je wel heenkomen. Hoor maar wat er volgt.

<3> Dus Jona, geïnspireerd door Gods Geest, maakte zich op en ging naar Nineve. De stad was ongeveer 96 km in omtrek. Ze was veel groter dan de stad Babylon en met muren die ruim 30 meter hoog waren. Ze waren breed genoeg om er drie strijdagens naast elkaar overheen te laten rijden. In de muur zaten 1500 hoge torens. In hoofdstuk 4:11 staat dat er meer dan 120.000 kinderen waren die nog niet tot de leeftijd des ondersheids gekomen waren. Dat betekent dat er met ouders en familie minstens 600.000 mensen woonden.

<4> En Jona ging de stad binnen. Die grote stad zal hem overweldigd hebben. Hoe kon hij al die mensen bereiken? Wel, dat had God hem al laten weten in het tweede vers, waar gezegd wordt door de Eeuwige: 'Breng haar de prediking die Ik tot u spreken zal'. Dat gebeurde. Jona's mond werd geopend en hij sprak de volgende woorden: 'Nog veertig dagen en Nineve wordt ondersteboven gekeerd.'

Nu zijn er sceptici die vragen hoe het mogelijk was dat Jona preekte tot een volk dat hij helemaal niet kende. Konden ze zijn Hebreeuws wel verstaan?

Hij kon zich verstaanbaar maken bij de Assyriërs, zie Jesaja 36:11. Zoals men nu het Engels gebruikt, had men toen ook al een gemeenschappelijke taal. De bijbelse periode voor een beproeving werd hun toegestaan: veertig dagen. Lees Genesis 7:17 betreffende de zondvloed en Exodus 24:18 veertig dagen was Mozes voor het volk onzichtbaar op de berg. In 1Koningen 19:1 - 8 staat dat Elia zijn leven moest redden en hij kreeg 40 dagen om te vluchten. Volgens Mattheus 4:2 werd Jezus na veertig dagen vasten beproefd door Satan. Het Hebreeuwse woord voor onderstebovengekeerd is hetzelfde als God liet opschrijven voor de vernietiging van Sodom en Gomorra. In Luc. 11:29-30 noemde Jezus Jona 'ten teken geworden voor de Nineviëten'.

<5> Gods woord heeft ons slechts vijf Hebreeuwse woorden achtergelaten die de waarschuwing in vers 4 bevatten. Het was één van de geweldigste en belangrijkste boodschappen ooit door een mens gepredikt, mogelijk de allervoornaamste. Nergens lezen we in of buiten de bijbel dat God één dienstknecht gebruikte met één boodschap van vijf woorden die zover reikte.

Die hele grote stad Nineve geloofde God. Hoewel Jona een teken was, trok het volk zich van hem niets aan. Zij vertrouwden op God, zowel jong als oud. Ze riepen een vasten uit en bekleedden zich met rouwgewaden. Die gewaden waren gemaakt van een dik, grof soort stof en gewoonlijk van geitenhaar. Wie dit droeg, wilde daarmee uitdrukken dat de aardse gerieflijkheid en het plezier van de hand gewezen werden.

<6,7,8> Toen de boodschap van Jona de koning bereikte (de naam van de koning is niet bekend), reageerde hij precies, zoals het volk. Hij aarzelde niet, maar was onmiddellijk bereid de benodigde maatregelen te nemen om berouw over de zonden te tonen. Hij stond op en verving zijn koninklijk gewaad door rouwkleding. Toen ging hij in zak en as op de grond zitten. Door dit te doen drukt hij uit dat hij een zwak mens is en niets waard is ten opzichte van de heilige God. De koning beval met zijn mederegeerders en machthebbers, dat zowel de mensen als de dieren moeten vasten, zich in rouwkleding hullen, met overgave tot God roepen, het boze nalaten en zich van hun onrecht ontdoen. Het beeld van dieren in rouwkleding staat mij zeer levendig voor de geest, want ik woonde als jong meisje in een straat die leidde naar het grootste kerkhof in Rotterdam. Dagelijks trokken daar enige rouwstoeten voorbij ons huis en de paarden die de koets met de overledene trokken, droegen lange zwarte rouwgewaden, waarmee zelfs de oren van die dieren waren bedekt.

Een krachtig gebed en een ommekeer in gedrag moet God tot intrekking van Zijn vonnis brengen.

<9> Dan komt de hoop dat God Zich zal laten vermurwen. In onze vertaling van de NBG staat het Hebreeuwse werkwoord *'nicham'*, het is vertaald met 'berouw hebben'. God neemt echter geen verkeerde beslissingen waarvan Hij later spijt krijgt. Het werkwoord *'nicham'* verwijst naar iets anders, namelijk naar een beslissing om anders te gaan handelen. We lezen vers 9 als volgt: 'Wie weet God mocht Zich omkeren en Zich laten vermurwen en Zijn brandende toorn laten varen zodat wij niet te gronde gaan.'

<10> En God, die het hart van de mens doorgrondt, liet Zich vermurwen en keerde Nineve niet ondersteboven.

Nu laten wij ons misschien verleiden tot de vraag of deze bekering van de Ninevieten wel oprecht was? Het verstand is er steeds op uit om de heerlijkheid van de werken die in God gedaan zijn te verkleinen en om elke waarachtige boetedoening en bekering verdacht te maken. Het verstand meent dat Nineve niets van God heeft kunnen afweten. Dat komt, omdat het verstand niet wil geloven in de Heilige Geest.

Dit derde hoofdstuk van Jona bewijst treffend en overtuigend dat men, hoe onbekwaam ook in zichzelf, tot alle goed werk bereid zal zijn, indien men zich door Gods genade wil laten leiden. Wie wil liefde, hoop, geloof, zachtmoedigheid, ootmoedigheid, kuisheid en oprechtheid bezitten?

Wie verlangt er naar allerlei goede werken te kunnen doen om daaruit zich van zijn zaligheid te verzekeren? Wie wil gebed en een hart dat eerlijk, goed en zonder bedrog is? In één woord, wie is bereid de wil van God volkomen te doen? Wie dit wil, moet alles uit handen geven. 'Laat los,' zegt God, 'en gij zult losgelaten worden'. Wie de Zoon van God gelooft, heeft eeuwig leven.

Wie eeuwig leven heeft, heeft als vanzelf de werkingen, de bewegingen en het doen van hetgeen dat leven eigen is.

Jona wilde ook eerst zijn weg in eigen hand houden en wijzer zijn dan God. Daardoor kwam hij in de hel. Toen hij echter niets meer had, niets meer wist dan God en Zijn Woord, ging het zo goed dat wij in hem een voorbeeld hebben dat bijzonder in de Schrift is.

Een grote stad kwam tot geloof en bekering door één enkele prediking, waarvoor Jona echt niet had kunnen studeren. Door een weg te gaan die Jona niet eens had willen volbrengen. Het lijkt een hachelijke zaak en het schijnt een sprong te zijn in de diepte van het dodenrijk, om als een goddeloze, dus iemand zonder al die goede eigenschappen en goede werken, rechtvaardig en behouden te worden voor God. Men moet dan het 'kunnen en moeten' helemaal opgeven. Alles is immers genade. Wie zich aan Gods genade overgeeft, wordt niet machteloos, integendeel, die wordt almachtig. Ik bedoel 'wie Gods woord gelooft en hoort en niet op zichzelf kijkt, heeft eeuwig leven en komt niet in het oordeel, want hij is overgegaan uit de dood in het leven (Johannes 5:24).'

Ons voorbeeld Jona had niets van zichzelf. Hij had al Gods opdrachten in de wind geslagen en in de tegengestelde richting zijn heil gezocht. Pas toen hij vanuit de diepte tot de Eeuwige riep, kon Deze hem redden en zelfs de grootste stad van die tijd tot bekering brengen. Alleen de Heilige Geest, Gods geschenk aan hen die Hem vertrouwen, kan dit voor elkaar krijgen en een totale ommekeer in mensen tot stand brengen. Voor veel bijbeluitleggers lijkt de ommekeer van Jona en van Nineve het enige dat hier te vinden is. Hoofdstuk 3, net als de voorgaande twee hoofdstukken, tekent voor ons de voorafschaduw van Gods handelen met Zijn uitverkoren volk Israël.

Na het herstel van de verhouding tussen Jona en God, werd hij door de Eeuwige weer in dienst genomen om de boodschap te prediken die God vanaf het begin bedoeld had. Als het volk Israël zich tot God wendt, als de sluier die hun hart bedekt, wordt weggenomen en zij, op het hoogtepunt van hun nood en ellende, om God en Zijn hulp roepen, zal de Eeuwige hen herstellen in hun eigen land en hen belasten met de opdracht om te getuigen van hun Heer. Deze opdracht wordt herhaaldelijk vermeld in de Bijbel, o.a. Jesaja 43:10 - 12.

Israël is door God geschapen om een priesterlijk volk te zijn, dat Gods wil onder de volkeren zal uitdragen (Exodus 19:5 - 6). Deze opdracht zal in de toekomst vervuld worden. Volkeren van alle nationaliteiten op deze aarde zullen beseffen dat Israël de schatkamer is van Gods waarheid (Zacharia 8:20 - 23). Terwijl de volkeren van deze wereld ploegers en wijngaardeniers zullen zijn in die tijd, zal Israël eindelijk Gods bedoeling met hen volbrengen als priesters des Heren en dienaars van God (Jesaja 61:5 - 6). In die dagen zal Israël, zoals Jona dat weleer was, gewapend zijn met Gods boodschap voor alle volkeren. En meer dan dat, want net als Jona's prediking heerlijk succesvol was dank zij Gods kracht, evenzo zal Israël door God gebruikt worden om tot stand te brengen wat voordien nooit gewrocht is, namelijk de bekering van de wereld.

Paulus drukt het als volgt uit: 'als het terzijde stellen van Israël als natie al de onmetelijke verrijking en verzoening van de wereld heeft betekend, dat dan het herstel en het weer in dienst stellen van Gods volk alleen maar leven uit de doden kan betekenen (Romeinen 11:15).'

Leven uit de doden! In welk opzicht? Zoals Jona zullen ze tot God terugkeren, alsof ze uit de dood zijn teruggekeerd. Er zal een nationale wederopstanding komen, lees maar in hoofdstuk 37 van Ezechiël de verzen 1 - 14. De wereld zal een geestelijk herrezen natie aanschouwen.

Dan zal de boodschap van het joodse volk bekrachtigd worden door God om de volkeren en de wereld te veranderen van geestelijk dood in geestelijk levend. Voor hen zal het eveneens een leven uit de doden zijn. Dan zal een heel volk van Jona's Gods boodschap aan een verloren wereld brengen. Wat zal dat een geweldige tijd zijn!

Hoofdstuk 4

Wanneer een mens zonder de hulp van de Heilige Geest dit gebeuren beschreven zou hebben, zou het waarschijnlijk aan het einde van hoofdstuk 3 geëindigd zijn. Immers, de climax werd bereikt met de schuldbelijdenis en het gespaard worden van de boze stad Nineve.

De genade van God was dan getoond, de profeet was nu gehoorzaam aan God geweest en zijn prediking had succes gehad, terwijl de stad Nineve niet langer in gevaar verkeerde om de gevreesde bestraffing te hoeven ondergaan.

Waarom eindigt deze geschiedenis dan niet zo? Omdat er nog een veel grotere climax komt. Het gaat om de juiste bestemming en het doel van het hele boekje. God wil zijn profeet en dienaar en in hem ons allemaal, tonen hoe klein en eng Jona's hart is. Tegelijkertijd moet Jona ons tonen hoe grenzeloos groot Gods hart is. Wat een tegenstelling lezen we hier tussen Gods houding ten opzichte van Nineve na hun berouw en Jona's houding tegenover dezelfde boetvaardigheid. Het doet ons denken aan de gelijkenis die Jesjoea in Matth. 18:23 - 35 vertelde. Het Oude Testament vertelt ons al hoe onze harten zijn, zoals Jeremia namens God in hoofdstuk 17:9 zegt: 'Arglistig is het hart boven alles, ja verderfelijk is het; wie kan het kennen?'

Jona lijkt heel erg op veel mensen in onze tijd. Zij vinden dat ze Gods wereld zoveel beter zouden kunnen regeren dan Hij. Wat een situatie! Gods profeet is erg kwaad op Gods vergevende genade. Hij was fanatiek, zoals velen van ons ook zijn, in zijn oordeel over Nineve, maar niet over het behoud van de stad. Hij matigde zich aan beter dan God te weten wat de verstandigste manier van handelen diende te zijn.

<1,2> Hij werd woedend en heel boos klinkt zijn gebed. Dat korte gebed onthult tenslotte de reden waarom hij in het begin al rechtsomkeert maakt om zich aan de goddelijke opdracht te onttrekken. Vanaf dat begin was Jona er ten volle van overtuigd dat zijn prediking tegen Nineve als resultaat zou hebben dat ze door God vergeving zouden ontvangen. Zijn woorden in vers 2 zijn immers: 'Ach Here, heb ik dat niet gezegd, toen ik nog in mijn land was?' De rest van dit tweede vers geeft te kennen hoe goed Jona zijn God kent. Zonder twijfel citeert hij in zijn gebed de woorden die door Mozes in Exodus 34:6 - 7a gesproken zijn. Gelijklopende woorden vinden we in het Oude Testament in Neh. 9:17b, Psalm 86:15, 145:8 en Joël 2:13b. Deze citaten geven aan dat Jona's beschrijvingen van God geheel in overeenstemming zijn met de orthodoxe Hebreeuwse opvatting over God. De mens verdraagt eenvoudig Gods genade voor anderen niet. Wat hier is gebeurd, herinnert ons aan de oudste broer in de gelijkenis van de verloren zoon in Lucas 15.

<3> Zo geërgerd en kwaad is Jona dat hij bidt om te mogen sterven. In het tweede hoofdstuk dankte hij God dat Hij hem niet aan de dood had prijsgegeven en in dit vierde hoofdstuk zegt hij dat sterven beter is dan leven.

<4> Elia vroeg ook om te mogen sterven (1Koningen 19:4), maar hij deed dit uit ijver voor de glorie van God en tegen de afgoderij in Israël.

Jona's verzoek lijkt egoïstisch. Opvallend is hier de grote genade van de Eeuwige in Zijn omgang met Zijn dienaar. Niet alleen is hier de genade en de liefde van God aan de orde, maar ook Zijn oneindige liefde met die vitterige Jona. Geen woord van berisping, verwijt of bestraffing. God tracht Jona zichzelf te laten zien om zo zijn boosheid en misnoegen in het ware licht te bekijken. En de Eeuwige stelt maar een uiterst korte vraag van 3 woorden in het Hebreeuws: '*Haheeteev charag lach?*' (= zijt gij terecht vertoord?).'

<5,6> Als antwoord nam Jona de benen buiten de stadsmuren, waar hij een geschikt plaatsje had gezocht om te bezien wat er met Nineve zou gaan gebeuren. Vastbesloten erin te blijven geloven dat God bij nader inzien Zijn standpunt zou wijzigen en alsnog vergelding zou uitoefenen over de Ninevieten. Intussen, om zich te beschermen tegen de schroeiend hete zon, maakt Jona een 'soeka', een loofhut van takken en bladeren, gelijkend op die welke gedurende het loofhuttenfeest gebruikt worden (Leviticus 23:40 - 42). Om Jona van zijn boze bui af te brengen beschikt God nog een 'kiekajon' (= een ricinusplant), ook wel Palma Christi genoemd. De vertaler noemt hem wonderboom. Niet zo vreemd, want deze plant, waaruit wonderolie wordt vervaardigd, komt voor in India, Israël, Arabië, Afrika en Oost-Europa. Gewoonlijk wordt hij tussen 2,5 en 3 meter hoog, schiet uit in een paar dagen, heeft grote bladeren, maar verdort snel en gemakkelijk als de tere stam gekwetst wordt. Als de bladeren, die op Jona's hut liggen in de hete zon verdrogen, geeft zo'n klimmende kiekajon met haar verse grote bladeren hem nieuwe bescherming.

<7,8> Heel lang heeft Jona er niet van genoten, maar hij is er eventjes heel blij mee geweest en dat in tegenstelling tot vers 1 van dit hoofdstuk, toen werd hij toornig. De volgende dag breekt aan en God beschikte een worm die in de tere stam van de kiekajon stak. Het gevolg was dat de plant verdorde. Sommige geleerden weten te vertellen dat wormen in één enkele nacht de ricinusplant van al haar bladeren kunnen beroven. Of er nog niet genoeg hitte en droogte was, stuurde de Eeuwige een schroeiende oostenwind, de bekende *chamsien* of *sirocco*. Ezechiël vertelt ons over die oostenwind en hoe die een pas geplante wijnrank verdroren kan (Ezechiël 17:10). De aanval van de zon wordt in het Hebreeuws op dezelfde manier beschreven als de aanval van de worm die de wonderboom vernietigde. Het werkwoord 'wattak' (= hij viel aan), wordt in beide gevallen gebruikt. Het gevolg van een en ander is dat Jona amechtig neerzinkt. Waarschijnlijk heeft hij een zonnesteek gekregen. Het is te veel voor hem en net als Elia onder de bremstruik in 1Koningen 19:4 begeerde hij te sterven.

Zowel in dit achtste vers als in het derde vers van dit hoofdstuk worden in het Hebreeuws dezelfde woorden gebruikt. Hoewel Jona's stemming in vers 3 en 8 gelijk is, zijn er totaal verschillende factoren verantwoordelijk voor. In vers 3 vraagt hij met welk recht God berouw heeft over het kwaad en in vers 8 betwist hij Gods recht om te vernietigen.

<9> Maar net als in vers 4 begroet God Jona's stervenswens met een vraag: 'Zijt gij terecht vertoerd?' De eerste vraag in vers 4 werd door Jona niet beantwoord, maar hier wordt direct een antwoord gegeven: 'Ik heb het volste recht om boos te zijn, zelfs boos genoeg om te sterven.' Jona kan niets meer hebben. Hoewel hij God de kans had gegeven om Zijn besluit betreffende de toekomst van de Ninevieten te veranderen, heeft de Eeuwige alleen maar aangetoond hoe absurd en niet begrijpend Hij in werkelijkheid is: onlogisch en tegenstrijdig. De ene minuut brengt Hij vertroosting en de volgende brengt Hij vernietiging. Jona begrijpt Hem niet, Gods wegen gaan zijn verstand te boven. Als God zo handelt, dan ziet Jona de noodzaak niet om te blijven leven. Hij zou beter dood kunnen zijn.

<10> God heeft echter het laatste woord en Hij toont Jona in deze twee verzen, wie nu werkelijk absurd denkt en te werk gaat. Immers, de profeet toonde zijn blijdschap en liefde voor de wonderboom die hem schaduw en troost bood. Gods keuze in vers 10 laat zien dat Hij het Jona zo makkelijk mogelijk maakte. Geen plant die langzaam groeide en verzorging vroeg. Je hoefde er niets voor te doen. Je hebt hem niet hoeven planten en snoeien. Ik deed dit alles voor je en jij hechtte je aan die plant die zo snel groeide en ook zo snel verging. Voor zo'n klein deel van Gods schepping heeft Jona zorg en aandacht, maar voor de hele bevolking van Nineve blijft zijn hart onberoerd. Al die schepselen, die allemaal naar Gods beeld en gelijkenis geschapen zijn, net als Jona zelf, laten hem koud. Nee, God is niet inconsequent, maar Jona wel. Hij had God geprezen, wanneer de stad verwoest werd.

<11> God verwijt hem dat hij zelfs niet aan al die kindertjes gedacht heeft en aan het vee. Er zit meer achter de woorden 'die het onderscheid niet kennen tussen hun rechter- en hun linkerhand'. Die Ninevieten waren immers heidenen. Ze waren niet joods en dus totaal onbekend met Gods wet. Zij hadden geen morele voorschriften zoals de 10 geboden, de reinheidswetten en de vele voorschriften die het joodse volk reeds zoveel jaren had. Jona leefde in de tijd van de koningen, net als Hosea zijn tijdgenoot.

Tenslotte herinnert God Jona aan het stomme vee, want wat kunnen die er nou aan doen dat hun eigenaren niet leven naar Jona's morele maatstaven. Moeten die er dan ook onder lijden? Misschien hoopt God dat Jona voor hen meer gevoel kan opbrengen.

Zo zijn we dan bijna aan het slot van het boek Jona gekomen, ware het niet dat we de diepste beweegredenen van Jona's dilemma nog niet hebben kunnen bezien. Het zou geen recht doen aan Jona om hem alleen af te schilderen als een knorrig, vitterig en egoïstisch mannetje. Hij is wel degelijk bezorgd voor zijn volk Israël. In 2Koningen 14:23 - 27 lezen we de reden daarvoor.

Jona had voorspeld: 'Israëls grenzen zouden worden uitgebreid gedurende de regering van koning Jerobeam II.' Daarmee had hij ten goede over Israël gesproken. Als God die verwoesting niet zou doen komen zou hij geheel tegen zijn zin medeplichtig zijn aan het feit dat Nineve niet ten onderging, maar tenslotte het hele Joodse rijk naar Babel werd gedeporteerd. Nineve was toch de hoofdstad van het Assyrische Rijk, hetzelfde rijk waar het tien-stammen-rijk naar toe werd gedeporteerd om er 70 jaar in ballingschap te vertoeven, terwijl hun eigen land (inclusief de tempel en het koninklijk paleis) geheel verwoest en vernietigd werd, en alle bewoners gedeporteerd werden.

In het licht van al deze gebeurtenissen is het begrijpelijk dat de profeet het niet kon opbrengen om mee te werken aan die bekering van Nineve. In plaats van een uitbreiding van het joodse land, zoals hij had mogen aanzeggen in 2Koningen 14:23 - 27, zou hij meegewerkt hebben aan de instandhouding van Nineve, dat dus zijn volk Israël zou deporteren en zijn vaderland zou innemen. Door deze wonderlijke gebeurtenissen krijgt de vernietiging van die wonderboom dan ook een speciale betekenis. Het is symbool van het lot dat Israël tegemoet gegaan is.

In deze handeling demonstreert God dat Hij, die de bron van het leven is, ook het recht heeft dit leven terug te nemen. Uiteindelijk zal Jona gedwongen zijn de oppermacht en absolute almacht van God te erkennen, zoals vóór hem de kapitein van het schip (1:14) en de koning en zijn hoogwaardigheidsbekleders in Nineve reeds gedaan hadden (3:9). Tenslotte is God vrij te handelen, zoals het Hem behaagt (Mattheus 20:1 - 16).

De zaligheid komt van God en in Zijn genade zijn wij behouden.